

Brussel, 11 mei 2026
(OR. en)

9128/26

Interinstitutioneel dossier:
2025/0412(NLE)

ENV 488
CLIMA 256
SOC 250
ENER 241
ECOFIN 605
COMPET 557
RECH 215
EDUC 154
CULT 69

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad

aan: de delegaties

Betreft: Aanbeveling van de Raad over het Nieuw Europees Bauhaus

Voor de delegaties gaat in de bijlage de aanbeveling van de Raad over het Nieuw Europees Bauhaus, die de Raad tijdens zijn 4171e zitting op 11 mei 2026 heeft aangenomen.

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het Nieuw Europees Bauhaus

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name de artikelen 292 en 192,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Het Nieuw Europees Bauhaus (NEB) heeft tot doel de transitie naar schone energie en de Clean Industrial Deal te realiseren aan de hand van tastbare projecten die de transformatie van wijken ondersteunen en het dagelijks leven verbeteren door middel van oplossingen die duurzaamheid en betaalbaarheid combineren met goed ontwerp, hoogwaardige architectuur, inclusie, toegankelijkheid en de bevordering van innovatie in industriële ecosystemen om zo het concurrentievermogen te ontsluiten, met daarbij respect en aandacht voor de diverse omgevingen, het cultureel erfgoed en de culturele diversiteit van Europa. Door cocreatie met lokale gemeenschappen, belanghebbenden en bedrijven te bevorderen, stimuleert het initiatief oplossingen die zijn afgestemd op de maatschappelijke en milieubehoefte, kunnen bogen op brede steun onder burgers en die in vergelijkbare situaties overal in de EU kunnen worden overgenomen en opgeschaald.

- (2) In 2021 heeft de Europese Commissie een mededeling¹ aangenomen waarin zij het concept en de doelstellingen van het NEB uiteenzet, op basis van drie onlosmakelijk verbonden waarden (duurzaamheid, inclusie en esthetiek) en drie beginselen (betrokkenheid op meerdere niveaus, een participatieve aanpak en transdisciplinariteit).
- (3) Zowel het Europees Parlement² als de EU-lidstaten³ hebben hun steun uitgesproken voor het NEB. Ook het Europees Economisch en Sociaal Comité⁴ en het Europees Comité van de Regio's⁵ hebben een positief advies uitgebracht over het initiatief.
- (4) In vijf jaar tijd heeft het NEB een stevige gemeenschap⁶ opgebouwd met een ledenbestand van bijna 2 000 lokale en internationale organisaties, variërend van organisaties zonder winstoogmerk en culturele organisaties tot overheden en bedrijven. Er zijn al meer dan 700 projecten ondersteund. In het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 is 1,4 miljard EUR uitgetrokken voor het NEB. Het grootste deel van die financiering komt uit het cohesiebeleid (meer dan 840 miljoen EUR) en Horizon Europa (meer dan 530 miljoen EUR). Andere EU-programma's (LIFE, het programma voor de interne markt, Digitaal Europa en Cosme) dragen ongeveer 26 miljoen EUR bij.

¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Nieuw Europees Bauhaus: mooi, duurzaam, samen", [COM\(2021\) 573 final](#).

² Zie de resolutie van het Europees Parlement van 14 september 2022 over het Nieuw Europees Bauhaus ([2021/2255\(INI\)](#)). Daarnaast heeft het Europees Parlement het initiatief ondersteund met een voorbereidende actie ("Kennissbeheerplatform Nieuw Europees Bauhaus") en een proefproject ("Lokale en regionale grassrootsprojecten in het kader van het Nieuw Europees Bauhaus stimuleren").

³ Zie de conclusies van de Raad over cultuur, architectuur van hoge kwaliteit en gebouwde omgeving als kernelementen van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief, [14534/21](#).

⁴ Zie <https://www.eesc.europa.eu/nl/our-work/opinions-information-reports/opinions/new-european-bauhaus>.

⁵ Zie <https://web.cor.europa.eu/ea/News/Pages/CoR-members-adopt-McCarthy's-opinion-on-the-New-European-Bauhaus.aspx>.

⁶ Zie [Community is the core of New European Bauhaus — New European Bauhaus](#).

- (5) In de politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2024-2029⁷ maakt het NEB deel uit van de algemene doelstelling van de Commissie “Mensen ondersteunen, onze samenlevingen versterken en ons sociaal model verbeteren”, die erop gericht is duurzaamheid te combineren met inclusie en betaalbaarheid, en creativiteit met innovatie. Uitbreiding van de NEB-gemeenschap zou dit doel dichterbij brengen en ervoor zorgen dat belanghebbenden een doeltreffende bijdrage kunnen leveren.
- (6) De waarden en beginselen van het NEB kunnen Europa op weg helpen naar een meer concurrerende, circulaire en duurzame toekomst. Door de NEB-waarden te integreren in bestaande nationale, regionale, lokale en stedelijke strategieën rond de gebouwde omgeving, kunnen de lidstaten de schone en de digitale transitie omzetten in tastbare kansen voor burgers en bedrijven in heel Europa. Door onderzoek en innovatie, industriële uitmuntendheid, vaardigheden, cultuur en creativiteit te bevorderen, kan het NEB bijdragen tot de totstandbrenging van veerkrachtige waardeketens en hoogwaardige banen in heel Europa, zodat de transitie naar schone energie het mondiale concurrentievermogen, de duurzame ontwikkeling en de strategische autonomie van Europa versterkt terwijl een open economie behouden blijft. Deze integratie en mainstreaming gaan momenteel echter niet overal even snel in de Unie, wat leidt tot ongelijke kansen voor belanghebbenden en autoriteiten, met name op lokaal niveau. De lidstaten kunnen voortbouwen op bestaande goede praktijken op het gebied van bestuur op meerdere niveaus en sectoroverschrijdend bestuur. Het mainstreamen van de NEB-waarden en -beginselen in relevante beleidsmaatregelen, onder meer door middel van nationaal architectuurbeleid en nationale digitale instrumenten voor ruimtelijke ordening, en financieringsinstrumenten op nationaal, regionaal en lokaal niveau kan de transformatieve vernieuwing van wijken ondersteunen en het sociale weefsel versterken, en die waarden en beginselen voor de gebouwde omgeving en de betrokken sectoren bevorderen.

⁷ Zie [Prioriteiten van de Commissie 2024-2029](#).

- (7) De lidstaten beschikken over een reeks instrumenten om NEB-waarden en -beginselen die een duurzame, betaalbare, inclusieve, toegankelijke, esthetisch waardevolle, hoogwaardige, aan het klimaat aangepaste gebouwde omgeving bevorderen, op te nemen in hun beleidsplannen voor de renovatie en bouw van gebouwen, ruimtelijke ordening en klimaatverandering, en in hun nationaal architectuurbeleid en andere nationale of EU-plannen en -strategieën⁸, in overeenstemming met de nationale bevoegdheden en governancestructuren voor duurzame ontwikkeling. Deze kunnen worden gebruikt om de mainstreaming en de integratie van de NEB-doelstellingen te ondersteunen door middel van een geïntegreerde aanpak waarbij het creëren van parallelle structuren wordt vermeden, en om synergieën tussen verschillende doelstellingen te bevorderen, zoals energie-efficiëntie en decarbonisatie, koolstofopslag, klimaatveerkracht, groene stadsinfrastructuur, de circulaire economie, duurzame mobiliteit, waterweerbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid en toegankelijkheid, met name in het kader van wijkvernieuwing en het vitaliseren van lokale en stadscentra, rekening houdend met cultureel erfgoed.
- (8) NEB-waarden en -beginselen bieden een uitgelezen kans om een meer circulair en efficiënt gebruik van hulpbronnen in de gebouwde omgeving te bevorderen. Dit onderstreept de noodzaak van op toereikendheid gerichte strategieën voor ruimtelijke ordening en van efficiëntieverbeteringen. Momenteel zijn voor de bouw, het gebruik en de renovatie van gebouwen aanzienlijke hoeveelheden energie en minerale hulpbronnen nodig, die goed zijn voor 42 % van het totale energieverbruik, 35 % van de broeikasgasemissies, 50 % van alle materiaalwinning en 35 % van de totale afvalproductie van de EU⁹. Deze activiteiten verbruiken ook water en verergeren lucht-, water- en bodemverontreiniging, geluidshinder, verandering van landgebruik, landaantasting, woestijnvormingsprocessen, bodemafdekking, biodiversiteitsverlies en stedelijke wildgroei, processen die zoveel mogelijk moeten worden beperkt.

⁸ Zoals het Europees plan voor betaalbaar wonen, nationale plannen voor de renovatie van gebouwen, territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, sociale klimaatplannen, lokale verwarmings- en koelingsplannen, plannen voor de circulaire economie en initiatieven zoals klimaatstadcontracten, actieplannen voor duurzame energie en klimaat, de stedelijke agenda voor de EU en de EU-agenda voor steden.

⁹ Zie het EEA-verslag “[Addressing the environmental and climate footprint of buildings](#)”, 2024.

- (9) Om haar doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 te halen, heeft de EU verschillende rechtshandelingen vastgesteld om de milieu- en klimaatvoetafdruk van gebouwen gedurende hun levenscyclus te verkleinen. Deze worden aangevuld met een verscheidenheid aan niet-wetgevende beleidsinitiatieven, variërend van berekeningsmethoden en instrumenten tot trajecten, plannen, strategieën en financiering voor de industrie, waaronder een werkdocument over de ondersteuning van levenscyclusbenaderingen om Europese gebouwen koolstofvrij te maken, dat de Commissie in maart 2026¹⁰ heeft uitgebracht, het gemeenschappelijk kader van kernduurzaamheidsindicatoren voor kantoor- en residentiële gebouwen¹¹ en de regels voor de afstemming van EU-begrotingsuitgaven op het criterium “geen ernstige afbreuk doen”¹². Deze initiatieven en de EU-strategie voor de bio-economie¹³ helpen belemmeringen voor de markttoegang weg te nemen en ondersteunen de totstandbrenging van leidende markten voor koolstofarme, circulaire, schone en biogebaseerde bouwmaterialen en schone technologieën, waardoor ze duurzame bedrijfsmodellen, duurzame en veerkrachtige industriële ecosystemen, het scheppen van banen en waardecreatie in de EU onderschragen.
- (10) NEB-projecten versterken het innoverend en concurrentievermogen van de bouw-, water- en duurzame bio-economische sector door middel van kennisopbouw, prototyping en de opschaling van technologieën voor koolstofarm circulair en natuurpositief ontwerp, met inbegrip van lokale kennis over het samenleven met de natuur en de optimalisering van bouwmethoden, de vaststelling van normen en de verlaging van de kosten om markten voor innovatieve materialen en niet-toxische, milieuvriendelijke en duurzame materialen te creëren, teneinde hulpbronnefficiënte, kosteneffectieve en innovatieve groei te ondersteunen en tegelijkertijd een duurzaam gebruik van schaarse natuurlijke hulpbronnen te waarborgen.

¹⁰ [Werkdocument van de diensten van de Commissie over de ondersteuning van levenscyclusbenaderingen om Europese gebouwen koolstofvrij te maken \(SWD\(2026\) 93 final\)](#).

¹¹ Zie “[Level\(s\) – A common EU framework of core sustainability indicators for office and residential buildings](#)”.

¹² Zie de [technische richtsnoeren van de Commissie inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor het Sociaal Klimaatfonds](#) en de [EU-taxonomieverordening en de bijbehorende gedelegeerde handelingen](#), die bepalingen omvatten om de milieuvoetafdruk van gebouwen te verkleinen.

¹³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio’s “Een strategisch kader voor een concurrerende en duurzame bio-economie van de EU” ([COM\(2025\) 960 final](#)).

- (11) Een efficiënter en circulair gebruik van de gebouwde omgeving – gebouwen, stedelijke en landelijke landschappen, openbare ruimten, gemeenschappelijke ruimten, groene ruimten en infrastructuur – zal de aanpassing van het bestaande gebouwenbestand aan de behoeften van mensen als het gaat om ruimte, connectiviteit en toegankelijkheid ondersteunen, onder meer via digitale territoriale plannen, met inachtneming van de grenzen van onze planeet. Het prioriteren van een efficiënt gebruik van de gebouwde omgeving door gebouwen te renoveren of op te knappen¹⁴ boven onnodige sloop en nieuwbouw, alsook nieuwe sociale praktijken, bieden een aanzienlijk potentieel om de milieu- en klimaatvoetafdruk van het gebouwenbestand te verkleinen¹⁵, iedereen hoogwaardige, betaalbare en duurzame huisvesting te bieden, de biodiversiteit te beschermen en de natuur te herstellen, bodemdegradatie te vermijden en indien mogelijk stedelijke wildgroei en bodemafdekking te vertragen, onder meer door brownfields te hergebruiken, duurzame mobiliteit, sociale cohesie en acceptatie te bevorderen en tegelijkertijd het cultureel erfgoed te beschermen en te integreren als een element van economische en sociale cohesie voor leven en wonen. Het gebruik van leegstaande gebouwen, met name in plattelandsgebieden, bevordert hergebruik, voorkomt bevolkingsafname en vergroot de aantrekkelijkheid van stadscentra.

¹⁴ Onder “opknappen” worden wijzigingen in de indeling van de ruimte, in de plannen of van de bestemming verstaan die doorgaans niet onder renovatie vallen, in overeenstemming met de [normen van het Europees Comité voor Normalisatie \(CEN\)](#).

¹⁵ Op basis van studies van de Commissie over: [omzetting van kantoren in betaalbare woningen](#), [sufficiëntie in de bouwsector](#) en een efficiënter gebruik van het gebouwenbestand (resultaten medio 2027 beschikbaar).

- (12) Lokale gemeenschappen hebben het het zwaarst te verduren wat betreft de negatieve gevolgen van natuur- en klimaatgerelateerde gevaren en aantasting van het milieu, zoals de toegenomen frequentie en intensiteit van hittegolven, het zwellen en krimpen van kleigronden, overstromingen, natuurbranden of aardbevingen, die worden verergerd door de wisselwerking met andere factoren bij woestijnvorming en bodemdegradatie zoals geomorfologische processen, biodiversiteitsverlies en aantasting van ecosystemen, slechte lucht-, water- en bodemkwaliteit of bodemafdekking. Tussen 2011 en 2021 is het aantal mensen in Europa dat in potentieel overstromingsgevoelige riviergebieden woont, met meer dan 935 000 gestegen.¹⁶ De toename van aan natuur grenzende stadsgebieden, d.w.z. gebieden waar menselijke nederzettingen gelegen zijn in of nabij gebieden met brandgevoelige natuurlijke vegetatie, heeft geleid tot meer en gevaarlijkere natuurbranden.¹⁷ In de periode 2017-2019 woonden er in de EER-landen en het VK gemiddeld 119 000 mensen per jaar in gebieden met schade door natuurbranden.¹⁸ Om de lokale veerkracht en crisisparaatheid te ondersteunen, kunnen normen inzake de klimaatadaptatie van gebouwen¹⁹ en van stads- en plattelandsgebieden, en inzake de preventie van en paraatheid voor overstromingen en natuurbranden, groene gebieden en het herstel van stedelijke ecosystemen op nationaal, lokaal en regionaal niveau worden geïntegreerd in regelgevings- en financieringsinstrumenten en in aanverwante onderwijs- en opleidingsprogramma's²⁰.
- (13) Groenblauwe infrastructuur is van cruciaal belang voor klimaatadaptatie, de biodiversiteit en de volksgezondheid. Herverdeling en herontwerp van de stedelijke openbare ruimte in overeenstemming met de NEB-waarden kunnen worden ondersteund door geïntegreerde stadsvernieuwing en duurzame stedelijke mobiliteitsconcepten (bv. SUMP's) die deze transformaties mogelijk maken en tegelijkertijd banen, diensten en voorzieningen toegankelijk houden. Straten, pleinen, parken en andere openbare ruimten zijn niet slechts doorgangsroutes, maar plaatsen voor sociale interactie, verbinding met de natuur, welzijn en klimaatactie. Bij dergelijke herverdelingen kan het gaan om natuurspaden die stads- en plattelandsgebieden met elkaar verbinden, en op die manier lichaamsbeweging bevorderen en economische kansen bieden in regio's die kampen met ontvolking, wat leidt tot meer sociale cohesie en regionale vitaliteit.

¹⁶ Zie het EEA-verslag "[Europe's Environment](#)", 2025.

¹⁷ Zie "[Forest Fires – Sparking firesmart policies in the EU](#)".

¹⁸ Zie het EEA-verslag "[Europe's Environment](#)", 2025.

¹⁹ Zie "[EU-level technical guidance on adapting buildings to climate change](#)".

²⁰ Zie "[Handbook on urban greening strategies and nature plans](#)", 2025.

- (14) Het EU-beleid omvat specifieke maatregelen en instrumenten om kansarme en gemarginaliseerde groepen te beschermen, met name in verband met energie- en mobiliteitsarmoede, luchtverontreiniging, het stedelijk warmte-eilandeffect, toegang tot schoon drinkwater, sanitaire voorzieningen en groene en blauwe infrastructuur. De NEB-projecten dragen bij tot milieu- en klimaatrechtvaardigheid en versterken tegelijkertijd de sociale inclusie, volksgezondheid, intergenerationele rechtvaardigheid, gendergelijkheid en misdaadpreventie, waaronder de preventie van gendergerelateerd geweld.
- (15) Participatie is een van de grondbeginselen van het NEB. De projecten, financiering, digitale instrumenten en capaciteitsopbouw van het NEB zijn goede voorbeelden van de bevordering, stimulering en ondersteuning van participatie en lokale democratie in beleid en praktijk, met name op het gebied van ruimtelijke en stedenbouwkundige planning en de transformatie van wijken.
- (16) Participatie in het kader van stadsontwikkelingsprocessen biedt zowel gemeenschappen als projectontwikkelaars volop kansen. Echte, actieve betrokkenheid van het publiek bij projectontwerp en -beheer, onder meer van personen die getroffen zijn door energiearmoede of anderszins achtergesteld of gemarginaliseerd zijn, zorgt voor meer vertrouwen en inzicht in democratische systemen, houdt de democratische verantwoordingsplicht in stand, versterkt het sociale weefsel en vergroot de doeltreffendheid van de interventies. Door die betrokkenheid, via openbare bijeenkomsten en workshops over gezamenlijk ontwerp en cocreatie, waarbij politieke participatie op lokaal niveau mogelijk is, worden projecten in de lokale realiteit verankerd en blijven ze niet beperkt tot symboolbeleid, waardoor veerkrachtige en inclusieve samenlevingen worden bevorderd. Voor projectontwikkelaars kan deze betrokkenheid van de gemeenschap en belanghebbenden leiden tot versnelde vergunningsprocedures, een vlottere projectuitvoering en uiteindelijk een vlottere aanvaarding door de gemeenschap en lagere risico's.

- (17) Door gebruik te maken van digitale instrumenten zoals het EU-instrumentarium voor lokale digitale tweelingen, nationale digitale platforms voor ruimtelijke ordening en opkomende technologieën zoals geavanceerde AI-modellen voor ruimtelijk ontwerp en reconstructie, met inbegrip van grote taalmodellen die zijn aangepast aan specifieke EU-talen, geavanceerde technische oplossingen, digitale gebouwenlogboeken en digitale audits voorafgaand aan sloop, wordt de betrokkenheid van het publiek bij de besluitvorming en beleidsontwikkeling transparanter, efficiënter en responsiever. Door de operationele vermogens van autoriteiten met behulp van bestaande middelen en platforms, zoals mogelijkheden voor intercollegiaal leren en technische ondersteuning, te versterken, wordt doeltreffende begeleiding en ondersteuning geboden bij de uitvoering van de NEB-waarden en -beginselen, worden door de gemeenschap aangestuurde oplossingen bevorderd en wordt de maatschappelijke veerkracht vergroot.
- (18) Een tekort aan vaardigheden in de bouwsector, met name op het gebied van circulair en duurzaam bouwen, renoveren en restaureren, is een groot probleem voor de sector. In 2022 heeft de Commissie de NEB-academie voor vaardigheden voor duurzaam bouwen opgericht. Die moet bijdragen aan een bredere inspanning om de bij- en omscholing van werknemers in het bouwecosysteem te versnellen en de transitie ervan naar schone energie te ondersteunen. De Commissie zal in het huidige MFK de NEB-academie opschalen en ontwikkelen tot de centrale NEB-infrastructuur voor kennisvalorisatie, veilige experimenten en innovatie en de ontwikkeling van vaardigheden. De NEB-academie heeft tot doel scholingsactiviteiten, capaciteitsopbouw en toegepaste innovatie te vergemakkelijken en zo de in het kader van de NEB-faciliteit gegenereerde kennis te valoriseren. De NEB-academie zal een NEB-investeringsaccelerator ontwikkelen om particuliere en gemengde financiering voor innovatieve NEB-projecten aan te trekken en de toewijzing ervan te vergemakkelijken.
- (19) In de verklaring van Davos “Naar een kwalitatief hoogstaande Baukultur voor Europa” worden de culturele aspecten van behoud, planning en bouw erkend en wordt een kwalitatief hoogstaande Baukultur (cultuur van architectuur en ontwerp) aangemerkt als politieke prioriteit. In de conclusies van de Raad van 29-30 november 2021 over cultuur, architectuur van hoge kwaliteit en gebouwde omgeving als kernelementen van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief werden de lidstaten en de Commissie verzocht een cultuurgestuurde, kwaliteitsgerichte en participatieve aanpak van de gebouwde omgeving te bevorderen en bij het plannen, vormgeven, bouwen, conserveren, restaureren, renoveren, opknappen en herbestemmen strenge kwaliteitsnormen toe te passen.

- (20) NEB-projecten laten zien dat de betrokkenheid van kunstenaars bij technologische en wetenschappelijke omgevingen leidt tot paradigmaverschuivende samenwerkingen die vernieuwing en concrete resultaten opleveren. In de op 12 november 2025 aangenomen mededeling van de Commissie over een cultuurkompas voor Europa wordt erkend dat het belangrijk blijft een gemeenschappelijke cultuur van architectuur en ontwerp te bevorderen en te investeren in een hoogwaardige leefomgeving voor iedereen door middel van initiatieven zoals het NEB. Hoewel de rol van kunstenaars en professionals uit de cultuursector als aanjagers van verandering en innovatoren essentieel is om de NEB-waarden te vertalen in praktische oplossingen en toepassingen, worden zij nog steeds onvoldoende gemobiliseerd en hebben zij nog steeds onvoldoende toegang tot financiering om het potentieel van hun visies en hun creatieve benaderingen ten volle te benutten. Dit geldt met name voor kleine organisaties. Het doorbreken van de verkokering tussen culturele en creatieve sectoren en industrieën en tussen kunst, wetenschap en technologie is een uitdaging die nog moet worden aangepakt door meer mogelijkheden voor transdisciplinaire samenwerking te creëren en te ondersteunen.
- (21) Sinds 2025 wordt het NEB deels gefinancierd uit een eigen financieringsinstrument dat is vastgesteld in het kader van het strategisch plan van Horizon Europa voor 2025-2027, namelijk de NEB-faciliteit, die als doel heeft de impact en transparantie te vergroten en de toegang voor aanvragers te vereenvoudigen. De NEB-faciliteit zal tot en met 2027 financiële steun en een strategisch kader bieden voor de verwezenlijking van de NEB-doelstellingen. De routekaart van de NEB-faciliteit schetst de acties en strategische koers voor de periode 2025-2027²¹. De onderzoeks- en innovatiecomponent is voorzien van een jaarlijks budget van ongeveer 120 miljoen EUR uit het huidige Horizon Europa-programma. De aanvullende uitrolcomponent, die gericht is op de uitrol en technische bijstand, zou een vergelijkbaar investeringsniveau moeten genereren en wordt ondersteund door andere EU-programma's, alsook door de lidstaten en particuliere bronnen. De lidstaten omarmen de waarden en beginselen van het NEB al op verschillende manieren in hun financieringsprogramma's, op een wijze die hun unieke context, erfgoed en gemeenschapszin weerspiegelt. Alle lidstaten hebben het NEB in ten minste één van hun cohesiebeleidsprogramma's voor 2021-2027 opgenomen.

²¹ In de routekaart worden het budget, de bestuurswijze en de belangrijkste maatregelen weergegeven en worden richtsnoeren gegeven door te beschrijven hoe de Commissie, in nauwe samenwerking met de lidstaten en NEB-belanghebbenden, de NEB-faciliteit zal uitvoeren.

(22) Transformatieve projecten moeten ook particuliere financiering aantrekken. Het mobiliseren van particuliere financiering en het versterken van de financieringskaders is nodig om decarbonisatie en de circulaire transformatie van de gebouwde omgeving, met name de renovatie van het bestaande gebouwenbestand, te ondersteunen. In 2024 zijn de NEB-investeringsrichtsnoeren ontwikkeld om investeerders te helpen hun projecten af te stemmen op de NEB-waarden en -beginselen teneinde de gebouwde omgeving van Europa te transformeren. De richtsnoeren zijn ontwikkeld in nauw overleg tussen de Commissie en Jaspers (Gezamenlijke Ondersteuning van projecten in de Europese regio's). Met de steun van een proefproject²² van het Europees Parlement en voortbouwend op de ervaring van initiatieven zoals de diensten voor bedrijfsacceleratie van de Europese Innovatieraad (EIC) – de EIC-marktplaats en het platform voor Horizon-resultaten – zal de Commissie een advieshub opzetten, een interactief platform om kleine projecten op zoek naar toegang tot financiering gemakkelijker te koppelen aan investeerders in de sociale economie, liefdadigheidsorganisaties en andere particuliere en publieke investeerders, waaronder financiële instellingen en institutionele investeerders, teneinde de financierbaarheid van projecten en de investeringsbereidheid te verbeteren. Samenwerking met multilaterale ontwikkelingsbanken en nationale stimuleringsbanken kan belangrijk zijn om particulier kapitaal aan te trekken en de ontwikkeling van investeringskanalen voor NEB-projecten te ondersteunen. De EU-taxonomie²³ helpt investeerders voorts ecologisch duurzame bouw- en renovatieprojecten te identificeren.

²² Proefproject “Lokale en regionale grassrootsprojecten in het kader van het Nieuw Europees Bauhaus stimuleren”.

²³ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

(23) Het NEB-kompas²⁴ is het richtinggevend kader voor de toepassing van de NEB-waarden en -beginselen in de praktijk. Er is een NEB-hub voor resultaten en impact²⁵ opgezet om de geleerde lessen en de door het NEB gegenereerde instrumenten en kennis te verzamelen, te analyseren en te distilleren. Er is een NEB-zelfbeoordelingsmethode²⁶ ontwikkeld waarmee projectontwikkelaars en besluitvormers gemakkelijker zelf hun projectprestaties kunnen beoordelen ten opzichte van de NEB-waarden. De Commissie zal ook eenvoudig te gebruiken kernprestatie-indicatoren (KPI's) vaststellen waarmee het transformatieve effect van NEB-projecten kan worden gemeten, die in voorkomend geval zullen worden gekoppeld aan bestaande kaders, en zal een NEB-keurmerk ontwikkelen om NEB-projecten zichtbaarder te maken, de lidstaten te ondersteunen bij het promoten van NEB-projecten en -praktijken en de marktintegratie te vergemakkelijken door op EU-niveau te voorzien in een gestandaardiseerd kader en werkbare criteria om de beoordeling van NEB-projecten op nationaal, regionaal en lokaal niveau te ondersteunen. Een coherent gebruik van die instrumenten door de lidstaten moet leiden tot minder versnippering, minder administratieve lasten en een consistentere uitvoering, en zo het concurrentievermogen op de interne markt versterken en ervoor zorgen dat schaalbare en reproduceerbare oplossingen in Europa beter worden opgemerkt en verspreid doordat landen elkaar inspireren en goede praktijken uitwisselen.

²⁴ Zie https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/use-compass_en.

²⁵ Uitgevoerd via het thema “HORIZON-MISS-2024-NEB-01-03: oprichting van een hub van Nieuw Europees Bauhaus voor resultaten en impact en de vervolgactie “NEB-hub – Fase II: bevorderen van impact, kennisbeheer en monitoring van resultaten”, de laatste in het hoofdwerkprogramma 2026-2027 van Horizon Europa, bijlage 13 – Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit.

²⁶ Zie https://new-european-bauhaus.europa.eu/tools-and-resources/neb-self-assessment-method_en.

- (24) Samen met de NEB-gemeenschap heeft de Commissie ondersteunende structuren ontwikkeld die betrokkenheid en samenwerking bevorderen. De lokale NEB-afdelingen zijn zelfstandig georganiseerde, plaatsgebonden groepen van leden van de NEB-gemeenschap die bijdragen aan de uitvoering van het NEB ter plaatse. De NEB-labs zijn de “denk-en-doe-tanks” van het initiatief, die door leden van de gemeenschap zijn opgezet om samen instrumenten en oplossingen te creëren, te ontwikkelen en te testen. Er worden nieuwe labs opgezet om prioritaire kwesties aan te pakken, en er zal een NEB-lab voor betaalbare huisvesting worden opgezet om beste praktijken te verzamelen over innovatieve methoden, zoals bouw die niet op locatie plaatsvindt of additieve productie, efficiëntie van de gebouwde ruimte en huisvestingsoplossingen voor kansarme groepen, of innovatieve aanpassingen met het oog op de toegankelijkheid. De Commissie zal een Europese huisvestingsalliantie oprichten waarin alle bestuursniveaus samenwerken, van elkaar leren en beste praktijken uitwisselen. De alliantie zal synergieën bevorderen met NEB-beroepsbeoefenaren en leden van de NEB-gemeenschap, waaronder het NEB-huisvestingslab. Er kunnen synergieën worden gevonden tussen NEB-labs en nationale initiatieven op het gebied van digitale ruimtelijke ordening en architectonische kwaliteit.
- (25) De coördinatie en het meerlagig bestuur van het NEB hebben zich parallel met het initiatief zelf ontwikkeld. In 2021 hebben de lidstaten nationale NEB-contactpunten (NCP's) opgericht om de uitvoering van het NEB op nationaal niveau te ondersteunen en om te zorgen voor coördinatie op de betrokken gebieden. Met de oprichting van de NEB-faciliteit, in het strategisch plan van Horizon Europa voor 2025-2027²⁷, zijn ook nationale NEB-contactpunten voor O&I opgericht. Beide netwerken zijn van cruciaal belang voor de voorbereiding en uitvoering van de NEB-faciliteit, waarbij de O&I- en de uitrolcomponent ervan samen worden aangepakt. Er is ook een speciaal netwerk opgericht om beheersautoriteiten te ondersteunen bij de uitvoering van het NEB in het kader van het cohesiebeleid²⁸. De coördinatie en synergie tussen de verschillende netwerken moet evenwel verder worden verbeterd om te zorgen voor samenhang en meer impact.

²⁷ Zie https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/strategic-plan_nl.

²⁸ De intercollegiale NEB-gemeenschap (Peer2Peer – P2P) faciliteert de uitwisseling van beste praktijken en kennis over het NEB tussen beheersautoriteiten en andere betrokken instanties: <https://futurium.ec.europa.eu/nl/regio-peer-2-peer-communities/new-european-bauhaus>.

- (26) Het NEB inspireert ook derde landen, en meer internationale samenwerking kan de uitwisseling van kennis en goede praktijken bevorderen. De Commissie en de EU-delegaties in derde landen werken samen om de NEB-aanpak buiten de EU te bevorderen, met name door de oprichting van hubs van de NEB-academie buiten de EU. Het NEB heeft met name steun verleend voor de duurzame en inclusieve wederopbouw van Oekraïne. Via EU-programma's zoals LIFE, Horizon Europa en Interreg heeft het NEB projecten mogelijk gemaakt zoals de circulaire renovatie van panelka-gebouwen in Tsjernihiv, initiatieven voor duurzaam landgebruik in het kader van Interreg Donau en groen stadsherstel in het Zwarte Zeegebied. NEB-labs en -prijzen bevorderen innovatie en cocreatie, waaronder de Future School for Ukraine en het Public Infrastructure Lab. Oekraïense belanghebbenden en autoriteiten hebben steeds meer belangstelling om hun wederopbouwinitiatieven uit te voeren volgens een NEB-aanpak, en er moeten meer inspanningen worden geleverd om hen te ondersteunen. Aanvullende steun van de Commissie en de EU-lidstaten zou hen in staat stellen hun duurzame en inclusieve wederopbouw te versnellen en zowel materieel als immaterieel cultureel erfgoed te beschermen, in samenwerking met lokale gemeenschappen.
- (27) De Commissie zal de voortgang van het NEB voornamelijk monitoren via informatie-uitwisseling met de nationale NEB-contactpunten. De Commissie wil de lidstaten ondersteunen bij de uitvoering van het NEB op nationaal niveau en heeft in haar mededeling van 16 december 2025 ondersteunende acties en toekomstige prioriteiten aangekondigd²⁹. Het NEB vertaalt deze prioriteiten in tastbare verbeteringen in het dagelijks leven, die bijdragen aan een beter wijkontwerp, gezondere omgevingen en inclusievere, groenere en aan het klimaat aangepaste openbare ruimten,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

²⁹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over Nieuw Europees Bauhaus: van visie naar uitvoering (COM(2025) 1026 final).

1. DE NEB-WAARDEN EN -BEGINSELEN MAINSTREAMEN

- a) Het wordt aanbevolen dat de lidstaten, op de passende bevoegdheidsniveaus en met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, de waarden en beginselen van het Nieuw Europees Bauhaus (NEB) integreren in hun beleidsmaatregelen en financieringsinstrumenten die verband houden met wijken en de bredere gebouwde omgeving, waar passend met inbegrip van infrastructuur. Voortbouwend op de lessen die zijn getrokken uit geslaagde projecten, initiatieven en bestuursstructuren, worden de lidstaten aangemoedigd om het NEB op nationaal, lokaal en regionaal niveau strategisch te benaderen door de actoren of belanghebbenden en netwerken die daarbij moeten worden betrokken, in kaart te brengen.
- b) De lidstaten worden aangemoedigd de ondersteunende instrumenten van de NEB-academie en het NEB-keurmerk te gebruiken en te bevorderen om een betaalbare, duurzame en hoogwaardige transformatie van de gebouwde omgeving en andere sectoren te stimuleren, met inachtneming van de nationale bevoegdheden en territoriale diversiteit, teneinde de uitwisseling van methoden, praktijken en innovatieve benaderingen in heel Europa te bevorderen.
- c) Alle drie de waarden – duurzaamheid, inclusie en esthetiek – moeten op geïntegreerde wijze in aanmerking worden genomen.

2. DE DUURZAAMHEID VAN DE GEBOUWDE OMGEVING VERBETEREN

Het wordt aanbevolen dat de lidstaten:

- a) een schone, circulaire, klimaatneutrale, klimaatveerkrachtige, zeer energie- en waterefficiënte, natuurpositieve gebouwde omgeving bevorderen en zo betaalbare en duurzame huisvesting ondersteunen, door:
 - 1) te overwegen overheidsopdrachten te gebruiken als een instrument dat strategisch kan worden ingezet om innovatieve, duurzame, circulaire, sociaal rechtvaardige en cultuurgevoelige architectuur, renovatie en kosteneffectieve bouw van gebouwen te bevorderen en participatieve eerlijke wedstrijden voor stadsplanning, landschaps- en architectonisch ontwerp te bevorderen;

- 2) bij de bouw en renovatie van gebouwen een aanpak te volgen die uitgaat van de koolstofemissies gedurende de hele levenscyclus, conform de door de Commissie te verstrekken richtsnoeren, ter ondersteuning van maatregelen³⁰ om de door de bouwsector geproduceerde koolstofemissies gedurende de hele levenscyclus op doeltreffende wijze via een geharmoniseerd kader en een geharmoniseerde methode van de Unie te verminderen³¹, alsook de milieuvoetafdruk ervan, rekening houdend met de milieudoelstellingen van de EU-taxonomie;
- 3) in hun desbetreffende nationale, regionale en lokale strategieën of plannen met betrekking tot gebouwen, voorrang te geven aan betaalbaarheid en duurzaamheid, circulaire economie, renovatie boven sloop waar passend, modulair en omkeerbaar bouwen en energieprestatie, alsook aan binnenluchtkwaliteit en natuurlijke verlichtings- en ventilatieprestaties, koolstofopslag op lange termijn, en klimaatveerkracht om de gevolgen voor de stedelijke biodiversiteit en grond te beperken, met bijzondere aandacht voor kansarme huishoudens en waarbij in voorkomend geval voorrang wordt gegeven aan architectonische kwaliteit en waterprestaties;
- 4) te bevorderen dat nieuwe gebouwen, alsook gebouwen die ingrijpend worden gerenoveerd, voor zover technisch haalbaar worden ontworpen en voorbereid met het oog op slimme meting en slim beheer van binnenluchtkwaliteit, water en elektriciteit, met name voor het hoogste verbruik en de relevantste toepassingen, waarbij wordt gezorgd voor interoperabiliteit met energienetwerken, om water- en energiebesparingen³² en infrastructuur voor duurzame mobiliteit te waarborgen;

³⁰ Zie overweging 11 voor een voorbeeld van dergelijke maatregelen.

³¹ Zie Gedelegeerde Verordening (EU) 2025/xxxx van de Commissie tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn (EU) 2024/1275 betreffende een Uniekader voor de nationale berekening van het aardopwarmingsvermogen gedurende de levenscyclus, C(2025) 8723 final - PE/2025/8966.

³² In overeenstemming met de [aanbeveling van de Commissie over leidende beginselen inzake waterefficiëntie eerst](#).

- 5) na te gaan hoe stimulansen tot een aanzienlijke verbetering kunnen leiden van de binnenluchtkwaliteit, natuurlijke lichtinval en ventilatie, waterweerbaarheid en water- en energie-efficiëntie en -toereikendheid, waaronder het hergebruik van regenwater;
 - 6) te zorgen voor verder circulair hulpbronnengebruik in de hele gebouwde omgeving, rekening houdend met de materiële voetafdruk ervan, en de impact ervan op de milieu- en klimaatdoelstellingen van de Unie te verminderen;
- b) oplossingen ontwikkelen om het onbenutte potentieel van een concurrerende, circulaire en duurzame bio-economie te ontsluiten, ter ondersteuning van de aanvaarding en uitrol door de markt en de soepele werking van de interne markt met het oog op banencreatie en groei, met name voor de gebouwde omgeving en de textielsector, zoals uiteengezet in de EU-strategie voor de bio-economie, en daarbij
- 1) in voorkomend geval nagaan hoe markten en belastingen passende stimulansen bieden voor duurzame productie en consumptie om een passende verschuiving van het gebruik van fossiele naar circulaire biogebaseerde materialen en schone hulpbronnen en zo de circulaire economie te ondersteunen;
 - 2) beoordelen of en hoe overheidsopdrachten worden gebruikt om marktkansen te creëren ter ondersteuning van duurzame biogebaseerde architectuur en bouw en schone technologieën en hulpbronnen, in overeenstemming met de lopende inspanningen van de EU op het gebied van vereenvoudiging en stroomlijning³³;

³³ In het kader van de lopende herziening van de EU-richtlijnen inzake overheidsopdrachten is medio 2026 een wetgevingsvoorstel gepland.

- 3) regelgevingsbelemmeringen en andere belemmeringen voor de markttoegang van innovatieve bouwmethoden en -materialen in kaart brengen en aanpakken, zoals koolstofarme en duurzame biogebaseerde materialen, bouw buiten de bouwlocatie en additieve productie in de bouw, waaronder energie-efficiënte apparatuur, en de Commissie informeren over marktfragmentatie als gevolg van uiteenlopende nationale regels en interpretaties en tegenstrijdige EU-regels, via het Europees forum voor regelgevers en innovatoren op het gebied van de bio-economie en het bouwforum op hoog niveau, waarbij ervoor wordt gezorgd dat materialen geschikt zijn voor het beoogde gebruik ervan en de omstandigheden waaronder zij moeten worden gebruikt, door naleving van de desbetreffende EU-normen³⁴ en nationale bouwvoorschriften;
- c) een efficiënt gebruik van de gebouwde omgeving prioriteren en stimuleren bij besluiten inzake ruimtelijke ordening en ontwikkeling, teneinde in te zetten op sociale en betaalbare huisvesting en groene stadsinfrastructuur, en daarbij stedelijke wildgroei en ruimtelijke concentratie van armoede zo mogelijk te vermijden, klimaatrisico's te voorkomen en inclusieve wijken en de revitalisering ervan te bevorderen, rekening houdend met historische gebouwen en cultureel erfgoed, het hergebruik van brownfields en oplossingen voor duurzame openbare en particuliere mobiliteit, ook in plattlandsgebieden, met name door:
- 1) leegstaande en onderbenutte gebouwen en de geschiktheid ervan voor efficiëntiematregelen in kaart te brengen en deze informatie beschikbaar te stellen aan de bevoegde autoriteiten en aan de actoren in de bouwsector en het publiek; de transformatie van leegstaande gebouwen tot betaalbare, duurzame en hoogwaardige woningen te stimuleren, door middel van renovatie, uitbouw, opknappen, herbesteding, of aanpassing van de gebouwde omgeving aan de veranderende behoeften van huishoudens; het onderbenutte huisvestingspotentieel voor duurzame stedelijke ontwikkeling in wijken op het platteland te onderzoeken door middel van maatregelen om de betaalbaarheid, toegankelijkheid en connectiviteit ervan te verbeteren;

³⁴ Eurocodes en geharmoniseerde technische specificaties en Europese beoordelingsdocumenten in het kader van de bouwproductenverordening.

- 2) de procedures voor bestemmingsplannen en bouwvergunningen waar nodig en waar mogelijk te stroomlijnen en te versnellen, met name voor renovatie, optopping en duurzaam opknappen van gebouwen, waardoor het woningaanbod kan worden vergroot, onder meer door goede praktijken tussen de lidstaten uit te wisselen;
 - 3) de ontwikkeling te vergemakkelijken van goede NEB-praktijken en -blauwdrukken, bijvoorbeeld inzake veerkrachtige huisvesting, die de Commissie zal ontwikkelen door middel van een digitale catalogus, alsook inzake duurzame stedelijke ontwikkeling;
- d) de NEB-waarden en -beginselen bevorderen door middel van geïntegreerde ruimtelijke ordening, om de crisisparaatheid van wijken en gemeenschappen te versterken evenals hun weerbaarheid tegen gezondheidsrisico's en natuurrampen die het gevolg zijn van klimaatverandering en aantasting van het milieu en geopolitieke dreigingen (waaronder hybride dreigingen), met name door:
- 1) in te zetten op rampen- en crisispreventie, -paraatheid en -herstel, bijvoorbeeld geïntegreerd beheer van natuurbranden, met name in het overgangsgebied tussen natuur en stad, op erosiebestrijding, beheer van overstromingsrisico's en aardbevingsrisico's, adaptatie aan extreme temperaturen, en het duurzame herstel van getroffen gebieden in te bedden in het ruimtelijk ontwerp en in oplossingen op basis van cultuur en cultureel erfgoed;
 - 2) op de natuur gebaseerde oplossingen en natuurherstel, op cultuur en erfgoed gebaseerde oplossingen, en weerbaarheid op het gebied van water- en landbeheer en biodiversiteitsbehoud te integreren;
 - 3) in te zetten op waterweerbaar ontwerp en waterweerbare infrastructuur, onder meer door middel van op de natuur gebaseerde oplossingen, regenwaterbeheer en adaptieve maatregelen tegen droogtes en overstromingen, om de volksgezondheid, ecosystemen en woonbaarheid op lange termijn te beschermen, met name in kwetsbare plattelands- en kustgebieden;
 - 4) de territoriale weerbaarheid tegen geopolitieke dreigingen te versterken, onder meer door de betrouwbaarheid van kritieke infrastructuur en de continuïteit van essentiële lokale functies te waarborgen en tegelijkertijd geïntegreerde ruimtelijke ordening te bevorderen;

- 5) risicobewustzijn, risicocommunicatie en een proactieve bestuursaanpak te bevorderen om de maatschappelijke veerkracht te vergroten;
- 6) de beoordeling van de spreiding van stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking in steden en andere stedelijke gebieden te bevorderen, waarbij wordt nagegaan hoe, in het kader van geplande ontwikkelingen, stedelijke groene ruimte en natuurpositieve maatregelen actief zullen worden geïntegreerd in gebouwen en infrastructuur op verschillende plaatsen en in verschillende regio's, om zo bij te dragen aan klimaatadaptatie en -mitigatie, biodiversiteit en gezondere omgevingen;
- 7) te overleggen met belanghebbenden, waaronder verzekeraars, teneinde praktijken op basis van het "build back the same"-beginsel (herstel in ongewijzigde vorm) te herzien om in te spelen op veranderende klimaat- en omgevingsomstandigheden en met behoud van lokale identiteit en lokaal erfgoed;
- 8) maatregelen in financieringsinstrumenten te verkennen ter verlichting van de negatieve gezondheidseffecten van klimaatverandering en aantasting van het milieu, met inbegrip van de blootstelling aan hitte, lucht- en bodemverontreiniging, geluidsoverlast en lichtvervuiling en gebrekkige toegang tot groene ruimten, met bijzondere aandacht voor de onevenredige blootstelling van kwetsbare en kansarme groepen;
- 9) de ontwikkeling van onderling verbonden natuurpaden tussen gemeenten in plattelandsgebieden aan te moedigen om lichaamsbeweging te bevorderen, recreatiemogelijkheden te creëren en ontvolking tegen te gaan door inkomstenstromen uit toerisme en lokale evenementen te genereren en zo inclusieve en duurzame territoriale ontwikkeling te ondersteunen;

- e) het gebruik van digitale oplossingen voor circulariteit en energie-efficiëntie stimuleren voor een concurrerende schone transitie, met name door:
- 1) bevordering van de toepassing van instrumenten zoals het digitale productpaspoort, energieprestatiecertificaten, digitale bouwvergunningen, digitale logboeken voor gebouwen, digitale audits voorafgaand aan de sloop en andere digitale oplossingen om de koolstofemissies en materialen gedurende de hele levenscyclus te monitoren, en bevordering van gedeelde digitale infrastructuur en instrumenten ter ondersteuning van datagestuurde besluitvorming inzake slimme stadsplanning, energie, mobiliteit en waterbeheer, in synergie met het beleidsprogramma voor het digitale decennium;
 - 2) bevordering van de beginselen van “digitaal door ontwerp”, met inbegrip van toegankelijkheid, interoperabiliteit en energie-, materiaal- en waterefficiënte ICT in het kader van stadsplanning, waarbij ook vereenvoudiging wordt ondersteund met behulp van een digitaal instrumentarium met inbegrip van modelgebaseerde vergunningverlening, naleving op basis van “regels uitgedrukt als code” en eenmalige rapportage, met inachtneming van de nationale bevoegdheden voor ruimtelijke ordening en stadsplanning.

3. PARTICIPATIE, LOKALE DEMOCRATIE EN DIGITALE INSTRUMENTEN VOOR COCREATIE OP HET GEBIED VAN DUURZAME STADS- EN WIJKONTWIKKELING BEVORDEREN

Het wordt aanbevolen dat de lidstaten:

- a) voortbouwen op de NEB-hub voor resultaten en impact³⁵ om de resultaten van NEB-projecten geleidelijk in het gebruikerperspectief te integreren bij het ruimtelijke ontwerp en/of de transformatie van openbare en gemeenschappelijke ruimten, met inbegrip van duurzame mobiliteit, en om energie- en materiaal- en waterbewuste gemeenschappen, door burgers geleide renovaties en initiatieven voor het delen van schone energie te ondersteunen en te bevorderen, de positie van lokale actoren te versterken en inclusieve, door de gemeenschap aangestuurde oplossingen te bevorderen, in combinatie met fatsoenlijke voorwaarden om negatieve aspecten van gentrificatie te voorkomen;

³⁵ Uitgevoerd via het thema “HORIZON-MISS-2024-NEB-01-03: oprichting van een hub van Nieuw Europees Bauhaus voor resultaten en impact” en de vervolgactie “NEB-hub – Fase II: bevorderen van impact, kennisbeheer en monitoring van resultaten” (dit laatstgenoemde project is opgenomen in het hoofdwerkprogramma 2026-2027 van Horizon Europa, bijlage 13 – Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit).

- b) NEB-projecten en -beleidspraktijken bevorderen om de lokale democratie, inclusie en de deelname aan stadsplanning en nabuurschapsontwikkeling te versterken, door innovatieve en cocreatieve benaderingen van gemeenschapsbetrokkenheid op wijkniveau te ondersteunen en zo bij te dragen aan de uitvoering van het schild voor de democratie ter plaatse;
- c) netwerkvorming aanmoedigen, onder meer via lokale NEB-afdelingen met lokale overheden en relevante actoren om de veerkracht van wijken te versterken, het bewustzijn van gemeenschappen te vergroten en samen met hen door de gemeenschap geleide oplossingen te ontwerpen, onder meer met behulp van digitale instrumenten en wetenschappelijke methoden zoals analyses op basis van scenario's;
- d) personen met een handicap en ouderen raadplegen en betrekken ter ondersteuning van zelfstandig wonen en inclusie in de gemeenschap en inherent toegankelijke oplossingen;
- e) jongeren actief betrekken bij het vormgeven van inclusieve en jeugd vriendelijke openbare en gemeenschappelijke ruimten;
- f) de zinvolle betrokkenheid van vrouwen en de integratie van een genderbewuste aanpak bij het ontwerp en de ontwikkeling van openbare ruimten en wijken bevorderen met het oog op inclusievere en veiligere omgevingen;
- g) een gezinsvriendelijke aanpak bij het ontwerp en de ontwikkeling van ruimten bevorderen om de veiligheid, het welzijn en het comfort van gezinnen te waarborgen, en zodoende de bereidheid van gezinnen versterken om voor milieubewuste oplossingen te kiezen;
- h) de operationele vermogens van de betrokken autoriteiten versterken om doeltreffende richtsnoeren en ondersteuning te bieden bij het verwerven van kennis over de waarden en beginselen van het NEB en het gebruik van NEB-instrumenten, alsook richtsnoeren voor NEB-financieringsinstrumenten. Daartoe wordt de lidstaten aanbevolen gebruik te maken van de bestaande mogelijkheden die de Europese Commissie biedt, zoals:

- 1) het EU-instrumentarium voor lokale digitale tweelingen en de oplossingen in het kader van “lokale digitale tweelingen voor herbouw”;
- 2) het instrument voor technische ondersteuning (Technical Support Instrument — TSI)³⁶;
- 3) de samenwerking tussen overheidsdiensten via uitwisseling (PACE)³⁷;
- 4) mogelijkheden voor intercollegiaal leren die worden geboden door:
 - het cohesiebeleid, met name in het kader van de NEB-gemeenschap van REGIO P2P, om goede praktijken en kennis over het NEB uit te wisselen tussen beheersautoriteiten en andere relevante organen en verdere investeringen in het NEB in het kader van de cohesiebeleidsprogramma’s 2021-2027 aan te moedigen;
 - het onderdeel capaciteitsopbouw van het Stedelijk Europa-initiatief, dat steden en beheersautoriteiten ondersteunt bij de integratie van de NEB-waarden en -beginselen in strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling;
 - de actie “Bijdragen aan de uitvoering van de NEB-faciliteit met steun van O&I voor Nieuw Europees Bauhaus in het kader van Horizon Europa en van de nationale NEB-contactpunten”³⁸;
 - het EU-kenniscentrum voor participatieve en overlegdemocratie³⁹ en het bijbehorende netwerk van nationale referentiecentra, alsook gedeelde platforms en fora voor de uitwisseling van goede praktijken om te leren en falen te voorkomen.

³⁶ Zie [Technical Support Instrument \(TSI\)](#).

³⁷ Zie [TSI 2026 - PACE - Public Administration Cooperation Exchange - Reform Support](#).

³⁸ Hoofdwerkprogramma 2026-2027 van Horizon Europa, bijlage 13 – Nieuw Europees Bauhaus-faciliteit.

³⁹ [EU-kenniscentrum voor participatieve en overlegdemocratie](#).

4. DE TRANSFORMATIEVE KRACHT VAN ONDERWIJS, OPLEIDING, KUNST EN CULTUUR BENUTTEN VOOR DE TRANSITIE NAAR SCHONE ENERGIE

Het wordt aanbevolen dat de lidstaten:

- a) culturele participatie en de bijdrage van kunstenaars, professionals uit de culturele en creatieve sectoren en door cultuur gestuurde experimenten erkennen en ondersteunen als aanjagers van innovatie, lokale ontwikkeling en onconventionele ideeën om de transitie naar schone energie te stimuleren (in overeenstemming met de beginselen die worden genoemd in de EU-werkplannen voor cultuur van de Raad en het cultuurkompas voor Europa), en NEB-kansen promoten in de culturele en creatieve sectoren;
- b) rekening houden met het komende initiatief van de Commissie ter versterking van de Culturele Hoofdsteden van Europa, en daarbij, waar relevant, de synergieën met de waarden en beginselen van het NEB erkennen;
- c) de waarden uit de verklaring van Davos van 2018 “Naar een kwalitatief hoogstaande Baukultur voor Europa”⁴⁰ mainstreamen om de culturele aspecten van behoud, planning en bouw in desbetreffende nationale strategieën te verankeren; gevolg geven aan de conclusies van de Raad van 2021 over cultuur, architectuur van hoge kwaliteit en gebouwde omgeving als kernelementen van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief door de NEB-waarden en -beginselen te integreren in het nationale beleid inzake architectuur en de gebouwde omgeving;
- d) traditionele kennis en vaardigheden op het gebied van ambachten bevorderen en waar nodig in ere herstellen, met name bij het valoriseren en beschermen van cultureel erfgoed, en aanzetten tot innovaties die oude en moderne technologieën combineren en de culturele en creatieve sectoren erbij betrekken;
- e) de NEB-route binnen DiscoverEU promoten;
- f) waar nodig informatie verstrekken over opleidingsprogramma’s en andere onderwijsactiviteiten om leerlingen en studenten bewuster te maken van de NEB-waarden en -beginselen;

⁴⁰ Zie <https://davosdeclaration2018.ch/en/>.

5. KENNIS, INNOVATIEVERMOGEN EN VAARDIGHEDEN VERBETEREN VIA DE INSTRUMENTEN EN INITIATIEVEN VAN DE NEB-ACADEMIE

De lidstaten worden aangemoedigd om:

- a) waar nodig de toepassing te vergemakkelijken van kennis, innovatie-instrumenten en onderwijs- en opleidingsprogramma's die via de NEB-academie zijn ontwikkeld, of van andere door de EU gefinancierde instrumenten zoals allianties van Europese universiteiten, om de transitie naar een duurzaam bouwecosysteem en schone oplossingen te ondersteunen, alsook, waar nodig, de aanwezigheid van de NEB-academiehubs uit te breiden in alle lidstaten na te hebben beoordeeld of dit al dan niet relevant is voor hun belanghebbenden;
- b) waar nodig NEB-onderzoek en academische samenwerking en samenwerking tussen studenten op verschillende gebieden die relevant zijn voor de gebouwde en natuurlijke omgeving te bevorderen, voortbouwend op een interdisciplinaire aanpak, waarbij sociale en geesteswetenschappen en niet-formele kennis worden bevorderd;
- c) waar mogelijk de Commissie te ondersteunen bij het in kaart brengen van NEB-projecten die via verschillende lokale, regionale, nationale of EU-financierings-instrumenten worden uitgevoerd – met inbegrip van projecten in gedeeld beheer – en bij het delen van goede praktijken, en, waar mogelijk, haar te ondersteunen bij de ontwikkeling van KPI's om het transformatieve effect van NEB-projecten en de voordelen ervan voor duurzame groei en welvaart te meten, en deze in voorkomend geval in hun beleid en activiteiten te integreren;
- d) te overwegen de NEB-waarden en -beginselen te integreren in de ontwikkeling en uitvoering van de nationale en regionale strategieën voor het dichten van vaardigheidskloven, alsook in de grootschalige en regionale partnerschappen voor vaardigheden in het kader van het pact voor vaardigheden, met name het grootschalige partnerschap voor de bouw;
- e) waar nodig de voor NEB relevante programma's voor beroepsonderwijs en -opleiding en om- en bijscholing te ondersteunen en te bevorderen, met name de reeds via het EIT en Erasmus+ ontwikkelde programma's;
- f) geïntegreerde ruimtelijke ordening en crisisparaatheid te bevorderen door middel van capaciteitsopbouw met alle bevoegde autoriteiten en, in voorkomend geval, opleidingsmodules voor hoger onderwijs en beroepsopleiding te overwegen.

6. BEWUSTMAKING OVER EN BETROKKENHEID BIJ HET NEB EN DE NEB-GEMEENSCHAP

De lidstaten worden aangemoedigd om:

- a) bij de ondersteuning van projecten rekening te houden met het NEB-label, dat door de Europese Commissie zal worden ontwikkeld en getest;
- b) de Commissie te ondersteunen bij haar inspanningen om de NEB-gemeenschap uit te breiden en te diversifiëren en samen te werken met de leden van de NEB-gemeenschap in hun land om hun behoeften en voorstellen te vernemen en te ondersteunen, en waar passend synergieën te creëren, onder meer met relevante nationale en regionale activiteiten, ook door de bekendheid van het NEB-initiatief en de kansen ervan voor de academische wereld, professionals, met inbegrip van beroepsverenigingen, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en overheidsinstanties te vergroten;
- c) waar mogelijk nationale NEB-prijzen of NEB-categorieën in het kader van relevante nationale prijzen in het leven te roepen, in samenhang met de Europese NEB-prijzen;
- d) het bewustzijn te vergroten en de deelname van belanghebbenden in de lidstaten aan het tweejaarlijkse NEB-festival aan te moedigen en in alle lidstaten de organisatie van nationale, regionale of lokale satellietevenementen te bevorderen.

7. DE TOEGANG TOT FINANCIERING EN INVESTERINGEN VERBETEREN

De lidstaten worden aangemoedigd om:

- a) de NEB-faciliteit in overweging te nemen voor zowel de O&I- als de uitrolcomponent ervan, door er alle belanghebbenden en potentiële begunstigen bewuster van te maken en hen eraan te helpen deelnemen, en feedback te geven aan de Commissie over verbetering ervan; met alle relevante belanghebbenden, waaronder de Commissie, mogelijke duurzame financiering voor het NEB te bekijken en verder te bespreken;
- b) de toezeggingen ter uitvoering van het NEB binnen de cohesiebeleidsprogramma's na te komen. Dit kan worden bereikt door concrete oproepen tot het indienen van voorstellen te doen voor de uitvoering van het NEB op relevante beleidsterreinen overeenkomstig de recente tussentijdse evaluatie, onder meer door meer particuliere investeringen aan te trekken via het NEB-model voor territoriale ontwikkeling (NEB TDM); de cohesiebeleidsprogramma's te benutten om met name één NEB-vlaggenschipproject in elke lidstaat te ontwikkelen;

- c) de mobilisatie van particuliere investeringen in NEB-projecten te bevorderen, onder meer door, waar passend, gebruik te maken van financiële instrumenten zoals garanties, gemengde financiering, concessionele leningen en risicodelingsmechanismen;
- d) samenwerking met multilaterale ontwikkelingsbanken, nationale stimuleringsbanken en financiële instellingen aan te moedigen om de projectvoorbereiding te verbeteren, particulier kapitaal aan te trekken en de uitrol van oplossingen voor transitiefinanciering te ondersteunen.

8. ZORGEN VOOR DOELTREFFEND NEB-BESTUUR OP VERSCHILLENDE NIVEAUS EN EEN CENTRALE ROL VOOR DE NATIONALE NEB-CONTACTPUNTEN

Het wordt aanbevolen dat de lidstaten:

- a) op basis van de in 2025 ontwikkelde richtsnoeren voor nationale contactpunten de ondersteunende coördinerende rol van de nationale NEB-contactpunten (NCP's) in de nationale aansturing van het NEB erkennen en bevorderen, de samenwerking met alle betrokken ministeries en bestaande coördinatie-mechanismen voortzetten, en hun capaciteit ondersteunen, in synergie met de komende EU-huisvestingsalliantie, om te zorgen voor samenhang en integratie van de NEB-aanpak; samen met de Commissie de definitie van de kerntaken voor nationale NEB-contactpunten verduidelijken en zo nodig aanvullende landspecifieke taken definiëren; overwegen door te gaan met de praktijk waarbij een vergadering van de nationale NEB-contactpunten wordt gehouden samen met relevante bijeenkomsten;
- b) op nationaal niveau inzetten op sectoroverschrijdend NEB-bestuur op verschillende niveaus, op basis van bestaande goede praktijken, door de NEB-waarden en -beginselen te coördineren en te integreren in de planning en uitvoering van voor het NEB relevante financiering en beleidsinitiatieven; de coördinatie en samenwerking tussen de nationale NEB-contactpunten en andere relevante netwerken vergemakkelijken, met name de nationale NEB-contactpunten voor O&I in het kader van Horizon Europa (2021-2027), de nationale contactpunten voor het LIFE-programma, relevante partnerschappen van Horizon Europa en de beheersautoriteiten van het cohesiebeleid;

- c) de NEB-aanpak en -instrumenten bevorderen in internationale uitwisselingen, bijvoorbeeld in het kader van relevante programma's, agentschappen en initiatieven van de Verenigde Naties, alsook met derde landen, en ervoor zorgen dat het NEB bijdraagt tot de uitvoering van daarmee verband houdende internationale doelstellingen en verbintenissen⁴¹; met name de duurzame en inclusieve wederopbouw van Oekraïne ondersteunen door middel van proefprojecten en demonstratiemodellen – bijvoorbeeld voor scholen, openbare ruimten, bescherming van natuurlijk en cultureel erfgoed en circulaire wederopbouw – en kenniscreatie en -uitwisseling, en de aanstaande hub van de NEB-academie in Oekraïne uitbouwen tot een centrum dat belanghebbenden en lokale overheden expertise en ondersteuning biedt op het gebied van capaciteitsopbouw en het delen van innovatieve reproduceerbare oplossingen.

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De voorzitter*

⁴¹ Met name duurzameontwikkelingsdoel (SDG) 11 en VN-Habitatresolutie 2/6 over het lokaliseren van de SDG's en de UNEP-resolutie 7/2 over het bevorderen van duurzame oplossingen door middel van sport voor een veerkrachtige planeet in het kader van duurzame en inclusieve stadsplanning.